

מחמת הדיקטטור וסמך ושחט מי שהוא בר סמיכה הוא בר שחיטה וכו' יהודה והמנהג דזנחין אחי' כר' יוסי דפוסק נשים סומכות רשות ולהכי הן ננות שחיטה כו' עכ"ל. ואשחטשע בדברי קדשו לדון לפני מרן יח"י: א) הלא החוס' בניטין דמיה ע"כ דיה כל כחצי בשם ר"ת דאשה אסורה לאגוד לולב ולעשות ציצית משום כל שאינו בלבישה אינו בעשי' כו' וכ"כ המרדכי והגמ"י הובא בב"י ה"ל ציצית ריש סי"ד, ובריה דליג ע"א בתוד"ה הא כו' כתבי בשם ר"ת גופי' דפוסק נשים סומכות רשות כר' יוסי ע"ש וברא"ש. הרי מביא להדיא מדעת כל הראשונים דאם נדרוש הדרשה דכל שיטתו בלבישה ישנו בעשי' אסורה אשה לעשות ציצית ולאגוד לולב כיון דאינה מחויבת בזה אף דנשים סומכות רשות ואם מקיימות מיע שהציג מקבלות שבר ע"ז כמ"ס הר"ן סוף מס' ריה. ואף הפוסקים ובראשם החוס' מנחות דמ"ב ד"ה מנין החילקים על ר"ת וס"ל דאשה כשרה לעשות ציצית הוא רק מחמת דבציצית גופא לא כתיב לבישה אלא בכלאים אבל אם הי' כחוב בציצית גופא לבישה הלא מביא מדברי כל הראשונים ה"ל דאז הוי דרשינן בציצית ג"כ דנשים כיון דאינן בלבישה אינן בעשי' כסדרת ר"ת ה"ל. דבגוף הסדרה מודים כל הפוסקים. ומעשה גם הכא בענין שחיטה אם נדרוש וסמך ושחט כל שאינו בסמיכה אינו בשחיטה הוי נשים אסורות לשחוט אפי' לר' יוסי ולא אחי' המנהג דזנחין דליב אפי' כר' יוסי דלר' יוסי נמי אסורות נשים לשחוט כמו בציצית ולולב: ז. ק"ל על דברי מרן יח"י דא"כ גם עמא אסור לשחוט בחולין דהא הוא ג"כ אינו ב"ס ואינו ב"ש לדברי מרן. וא"כ איך שוחטין עתה דכולנו עממי מחיס ואיך אכלינן בשרא. ובקשתי מאד להשיב לי מיד:

שרמה פריידעש רב דק' ניהדי. [משיבה ע"ז חבוא בחוברת ז' סודרס בעז"ה].

סימן קא: הלכה דמעשה, מאת כבוד הגאונים מאורי דורנו יל"י.

א. תשובה להגאון אבד"ק פטערקוב ע"ד גט אחד שכתבו בשם אחי האשה לוי ע"פ פשיעה האשה ובאמת אינו לוי והוא במקום עגון גדול, בספרי באר יצחק סי' י"ב העליתי להחירה בעוב טעם ביה היכא שלא הי' בפשיעה הבעל. וע"כ בזה שהבעל לא ידע מזה כלל דעתי מסכמת להיחרג ובמקום עגון גדול. [א"ה: ע' לקמן בשאלת הרבנים חורב]:

ב. ב"ה יוס' ב' ה' תשרי תרנ"ז קאוונא. כבוד ידידי הרבנים הגאונים המפורסם דק' אדעססא יע"א. ע"ד שדרשו ממני להודיע דעתי ע"ד ה"ש פסח שנעשה בדריהוין של חמץ ע"י הכשר הבעל הנני להשיבם כי מעולם לא הודקתי לזה וכן השבתי להשאלים ממני ע"ז בשנת תרנ"ד כי אין אני מודקק לזה כלל. והנני לברכם בנמר חתימה טובה ולחיים טובים ולשלום והללחה. ידיד יצחק אלחנן מופ"ק קאוונא (*).

ג. (ברין ס"ס באפשר לברורי): במקום שהוא בלתי רחוק הרבה שאפשר לברורי ולעמוד על הבירור ולעשות דו"ח במקום הקרוב דלריך לברורי. וגם להר"ן מהא דאמרינן בפ"ג אי נפקי קלא דאיכא סהדי במדכי' דאית לי' אחי חייש' לי' ה"ט משו' דאיכא לברורי וכמ"ס הח"ס א"ע ח"ב סי' ס"ז בד"ה וכחכ הר"ן וכיון דאיכא קלא דאיכא סהדי במקום ידוע חלטרך ליסע לשם לברר ע"י עדים אבל איח"כ אי איכא קלא דאיכא סהדי בעולם ולא ידוע היכא דאיכא סהדי לא שייך איכא לברורי ולא עדיף מקלא דיש אח בעולם דמהני מגו דילי' יעו"ש בסוף התשובה דלא שייך שלא

(* הערה: ממכתב קדשו של רב האי גאון מוהרי"א שליט"א, יוכל כל איש לראות ולבחון עד כמה נאמרו דברי אלה המורים, שהכשירו פה בשנת תרנ"ד את האוואד של חמץ, בהפיסם אז ע"י הכשר דוס"ל: "אנו נוהגים את חטונתנו ציד הג' רי"ב, אשר הכשרנו את האוואד שלו פ"ק לעשות צו י"ש על חה"פ, וז"ס כ"ס על ידינו מרן הגאון רשכ"ה ר' יצחק אלחנן נ"י" כו'. ועתה יאמרו נא רבותינו יל"י הקוראים מכתבו זה מה הם כ"ס של גאון ישראל מוהרי"א שליט"א, ומה הכשריהם... אז אח כ"א בקשו ליחנק. ונחלו בחילן גדול (פסחים ק"י"ב): אך לא בחילן גדול, ארז הלבוש כ"ז זה יחלו נחנקים הוא, האומר במכתבו מפורש: "להדי"מ! ואשמיהם דראשיהם" —

ואחרי אלא כגון בהך דבעי' וכה"ג בהולאה מועטת וכמו בדשיל'מ בספק איסור כיון דאיכא
 לברורי בהולאה וטרחא מועטת לא אמרי' הך סברא. ונראה להסוברים דבס"ס אף דאיכא לברורי
 לא מזכרין ועיין בפסחים ט' ע"א, מ"מ היכא שאפשר שיחברר בעלמו לכו"ע מזכרין דשמא
 יתודע שעשה איסור למפרע, וכה"ג העלה בחשו' רעקא' סי' ס"ב ד"ה עוד יש כו' וע"ש בסי'
 ק"י ועי' בשו"ת שו"מ מה"ח ח"ד סי' מ"ב ועיין בח"א בשער או"ה סי' י"ח במה שהראה מקום
 למעלה בסי' י"ז ושער הקבוע ס' ס"ג שפקפק לענין החלב כיון דאפשר שיחברר אח"כ דה"י סף
 וגם איבעל ניב' וא"כ למפרע אכיל איסורא ע"כ אין להחיר החלב, וע' בשו"ת ג"ש סע"ז ושו"ת
 בית שלמה מהד"ב סי' מה שהשיג עליו, ובהכי ניחא הא דריש בחובות בחור"ה שחס ה"י לו
 ח"כ כו' משום ס"ס כיון דאיכא למיחש שמא יבוא עדים שזינחה ברזון ושיחברר הדבר מעלמו
 האיסור דלא סמכין חס"ס. ולזה לא תקשי להו רק אמאי דנחמן לאוסרה עליו אבל מה שתקנו
 שצריך לברר ליק דגם בס"ס צריך לברורי היכא דאפשר שיחברר שעשה איסור למפרע. וניחא בזה
 החס' דלא פליג מלקמן ט' דאמר ר"א נחמן לאוסרה עליו ואמאי ס"ס הוא והא מקודם דמוקי לה
 בח"כ עפי ה"ל להקשות אמתייתין שאס ה"ל ע"כ משכים לב"ד הא הוי ס"ס וע"כ מה שתקנו
 שצריך לברר לרי"ת דכיון שאפשר שיחברר מעלמו לכו"ע מזכרין, ואף דמבעי ל' לקמן ה'. אי
 ניסח בד' ונבעלת דה' חיישינן לאקרורי דעתא ולמאי דמסיק דלא חיישינן בהאי פורחא וא"כ י"ל
 דהתקין שישיכים לב"ד להפסידה כתובתה שכנסה בחזקת בתולה וזה שייך בכל הנשים. וז"ל
 דהאיבעי רק אי חיישינן לאקרורי דעתא שמא יחפיים דעתו עליו ואילו לענין כתובה לא ה"י להם לחקן כלל
 שתנשא ביום ד' וישיכים לב"ד דמה נימ כיון שיחזרה בכך והרי ע"כ הוי ל' יום כבימות קי"ב.
 אך שוב איכא לדחות ולומר שזה חלוי בפלוגתא דהא דרבנן מהיכן הוא חס הוא מלאו דלא חסור
 או כרנב"י משאל זקניך וגו' בבבב"ב כ"ג, דמקשים הראשונים חס הוא מלאו דלא חסור אמאי
 ספקא דרבנן לקולא הא הוי ספקא דאורייתא, ותירו' דבספקא לא תקנו רבנן כלל וכמוש"כ
 הנתיבות בחו"מ סי' רל"ד דבאיסור דרבנן בשוגג כשיתודע אין כאן איסור כלל דלא תקנו על אופן
 שאינו יודע כי יש כאן איסור. והאם רבא לפי הנראה שם בשב"ח ס"ל דספקא הוי נמי איסורא ורק
 דרבנן הקילו בספק דבריהם להכי מוכרח לבא לחי' רוב ע"ה מעשרין הם, ואב"י נראה דס"ל שם
 דבספקא לא תקנו כלל דליף מלאו דל"ת וא"כ חס בסי"ס דספק השני הוי ספקא דרבנן חס צריך
 לברר לאב"י בודאי א"כ לברר דעל ספקא לא תקנו חכמים כלל דחס תקנו ה' ספקא להחמיר
 מל"ת. וא"כ שפיר מיושב קישית החוס' על רש"י דרש"י פי' לפי דעתו דיפסוק כרבה דצריך לברר
 אבל שם אמר זה אב"י אף חנן נמי חנינא ולאב"י באמת ח"כ לברר ובהכרח דנחמן לאוסרה
 עליו וניחא דברי רבנו רש"י דצריך לברר בס"ס: ואפשר עוד לומר אף למ"ד דבס"ס צריך לברר
 היינו במקום שיש ריעותא ברורה וכמ"ש הגאון מליסא בס' ב"י בכחובות ט' דביש ספקא חס יש
 ריעותא ודאי לכו"ע ח"כ לברר ועי' בח"ד בכללי ס"ס דהא דספק על הדורס ח"כ שום בדיקה אף
 דהיחיד הוא מטעם ס"ס דספק לא על ספק דרם וכרש"י חולין מ"ו דסדכא חלוי' ח"כ
 בדיקה מה"ט וכן במחט בחלל הכוף, ולכן ס"ל לרש"י דתקנו שיחברר דע"כ דנחמן משום דקים
 ל' דהספק ברעותא איכא גם בטען פ"פ ויבא לשאל היינו פוסקים דא"כ לברר מטעם ס"ס:
 (ההמכר יבא): יוסף זכרי' שמוע"ר חופ"ק סאול.

ד. בהבנסת סי' מ"ח במה שכח הרב הג' מהרש"מ מביאליסטאק באש שינה שמו ושמה,
 דלרבנו יואל חס לא כתב שמו ושמה כשר בדיעבד ה"ה חס שינה לא בטל הגט מה"ת. אינו
 עולה יפה, דרבנו יואל פליג על כלל דר"ת חוס' גיטין דל"ד וד"פ דכל דבר שאינו פוסל חס לא
 כתב ה"ה חס שינה אינו פסול, ורבנו יואל (הובא דבריו במרדכי פ' כל הגט דל"ד סי' שס"ח) ס"ל
 דשינה מקום לידה פסול אפי' בדיעבד ובהא לא כתב מקום לידה כשר אפי' לכתחלה יע"ש. וגם
 מוכרח לשטתו דא"א לומר כלל אליב' דהך שטת דחס לא כתב כלל כשר דחס שינה נמי יהא כשר

בנסת חכמי ישראל סימן קא קב קג

קיא

1234567

דהא בהכרח אליבא דידה' הך דגיטין ד"כ הא בעינן שמו ושמה הוא מדרבנן א"כ יקשה למה לא חני המשנה רבותא יותר אם לא כתב כלל דפסול מדרבנן אליבא דר"מ וכשיכ' אם שניה דאיכא תרתי דליכא שמו ושמה וגם איכא שם אחר. אלא בהכרח דלדידי' אינו תלוי זכ"ז דאף אם לא כתב כשר אם שניה פסול מדאורייתא אי דלא הוי לשמה אי משום דלא הוי כריחות. ורק אם לא כתב לר"א דע"מ כרתי הם עושים הכריתות והוי כמו שנכתב שמוחם בהגט כמה שיודעים מי הם המגרשים. ולא בשניה שנכתב אבל לא שמוח המהגרשים רק שמוח אחרים. והדבר פשוט גם לרבנו יואל בשניה הוי גט בטל מדאורייתא: יוסף דעווין ששיין מופיק סעראלקי.
סימן קב.

(ח) העירני הרב הגאון אבד"ק מזבורות רב כשיבנה בהמ"ק ב"ב לא יהי' בכור להקרבה. ולפמש"כ בל"ז ליכא בכור להקרבה דהוי דחוי מעיקרא דלא אפשר לתקוני בגלותו אך החם אפשר שיבנה קודם לידה ויהא חזי אם לא נטיל בו מום משא"כ להטיל מום בבטור הגולד כבר בל"ז לא חזי להקרבה (ועוד דהחם ס"ד דלא תהוי כלל בהמה לאקרובי כשיטיל מום בכלי' עדרי ומשני דישארו אותן שכבר הולידו בכורות ולי' להטיל בהם מום בולדותיהן): (ט) גם הערה שם בלכות ח' מהש"ך יו"ד סי' ט"ז דלא חיישינן בל"ז בהמה דדמי לי' אך היינו לספק כללי ולא בפרטי ע"ד מש"א ב"ב קע"ד לחלק בין נפילה דיחיד לנפילה דרבים ועי' בש"ד בש"ך שם דבזה לי' רק הוכחה איזהו כמו דחלי לרע בשבתן כמשכ"ש בקונט'. ובחולין ע"ט קפ"ד בדמיון אהדרי היינו להורות על המין שהוא מאב א' כמוהו אבל לא אחות ממש: (ג) מה שחקר בס"י י"ז. הדבר מבואר בסנהדרין ד"ח שמ"ר ע"ה אחר ליהושע אחת חבוא דמשמע זקנים שבדור עמך והשי"ת אמר לו אחת תביא עול מקל מנהיג א' לדור ולא ב' מנהיגים: (ד) בס"י י"א תמה הגאון פלאלק שבס"י ל"ג לא הבאתי דברי הש"ך בס"י ע"ז סק"ו שאין לסמוך על החומר. וי"ל דלא דמי שאינו מוכרח לומר דשחורה חלד שחירה וגם הרבה פרות שחורות בעולם וה"ל ספק דרבים. אבל בשתי פרות והמבכרת שחורה והשני' לבנה וילדו שני ולדות רחוק לומר שהשחורה ילדה לבנה וכלבנה שחורה: (ס) עוד מש"כ הר"ג בס"י פ"ה תקנות לענוותנות בנעבע במשאל"ס דבאם נשאת דיעבד בשוגג לא חלא, יקשה דלגבי דידה הו"ל דיעבד שאסורה להנשא. וכמו בשנת קל"ז ביבמה שנחקדשה לאחר שמת הולד חוץ ל' אם היא אשת כהן לא תחלוץ דאוליין בחר רובא. וכן חקר בד"מ יו"ד ט"ז בעגל שנשחט קודם ח' ימים. ולי' דמ"מ אלא הנושא הוי לכתחלה. ולפי' נ"ל דמותרת להטעותו לומר שפנויה היא כמו ספקא לי (קדושין ל"ט) כיון דלדידה היא בחזקת פנוי' ומלדה מותרת להנשא אפי' לכתחלה. וא"כ אולי ה"ז דמותרת להטעותו בזה ולשווי' שוגג שפנוי' היא: ובאחי' לפרסם זה בשערי הכנסת לדעת אם יסכימו לזה גדולי הדור לזרף לשארי היתרים. וע' בנתיבות ר"ד דבשוגג דרבנן אין לריך כפרה ונימא דאין בזה לפגיע ול"ע בחולין ו': ארבעסנדר משה רפידותזאן מופיק ראשיין.
סימן קג. (המשך בס"י ע"ז).

ד. אך יסוד דברי הגאון ביה"ל אם נאמר דעשה דקודם הדבור לוחם לית דלאחר הדבור (נשמע בסוף אות א' ואח"כ מלאחי כדברי בס' ביה"ל מהגאון ר"ד ז"ל) אבל אם נאמר דעשה חין דוחה ל"ת דלאחר הדבור יהא נסתר סברת הגאון, דמאחר שהעיסה שיעשה הוי חליה של עכו"ם וחליה של ישראל חזי' של עכו"ם מותר ושל ישראל אסור איכ' אפשר לחלק העיסה והחזי' של עכו"ם יהא מותר דהוי שלל דידהו כמו שפסק הרמב"ם בהל' ע"א בעיסה חזי' של עיר הנדחת וחזי' של עיר אחרת, של עיר אחרת מותר שאפשר לחלקה כמ"כ הגאון יחלקו העיסה ויהא מותר לישראל לאכול מהחלק של עכו"ם. אבל דברי הרמב"ם גופא נע"ג הא קי"ל בדאורייתא אין ברירה ואיך תהי' מותרת העיסה ע"י חלוקה וכמו הסי' דגיטין מ"ז סבל וחולין מעורבין זכ"ז דלרבי דס"ל איכ' אסור הכל, אך אם נאמר דרעוראב"ע ס"ל י"ב בבילה לית וכן במשנה מע"ש פ"ה מיטנבי ר"ג וזקנים שהיו באים בספינה ואמר ר"ג עשור